

Utredning av elever med annat modersmål

Nedan preciseras närmare vad som bör ingå i utredningar av elever med annat modersmål inför eventuellt mottagande i grundsärskola, utöver de generella utredningskraven.

1. För elever födda i Sverige blir det angeläget att utredningen beskriver:
 - Vilket/vilka språk som talas hemma och i vilka funktioner.
 - Vilket/vilka språk använder eleven i olika situationer och sammanhang.
 - Hur modersmålsstöd respektive stöd i svenska som andraspråk givits i förskolan och i skolan.
 - Hur skolan har samarbetat med familjen om elevens tvåspråkighetsutveckling.
 - Vilket stöd som getts beträffande modersmål då utvecklingen har hakat upp sig.
 - Huruvida språkutvecklingen över tid har gått framåt.
2. För elever som har varit i Sverige 4 – 5 år eller mer:
 - Se ovan.
 - Noggrann anamnes och kartläggning av tidigare skolgång.
 - Vilket stöd som har getts beträffande modersmål och svenska som andraspråk då inlärningssvårigheter har visat sig.
3. För elever som nyligen kommit till Sverige (0 till 3-4 år):
 - Avvakta med utredning och argumentera för utökat modersmålsstöd och kontinuitet i inlärningssituationen, så att en inlärningsprocess kommer igång och så småningom kan beskrivas individrelaterat och processinriktat.
 - Om utredning ändå ska ske, är följande angeläget:
 - Utredningen bör genomföras av psykolog som talar barnets modersmål. Om detta ej är möjligt, ska tolk användas (Smedler & Tideman, 2009).
 - Lägg stor tyngd vid anamnestiska uppgifter och försök om möjligt kartlägga tidig utveckling, särskilt språkutveckling, och skolgång i hemlandet.
 - Använd icke-verbala test (Leiter-3 och SON) och de icke-verbala delarna i WISC-V som komplement för att bedöma den allmänintellektuella nivån.
 - Samla information om ritande och ritutveckling, lekbeteende.

För att motverka risken att elever med låg kognitiv utvecklingsnivå/allmän begåvningsnivå felaktigt blir diagnostiserade som barn med intellektuell funktionsnedsättning, behöver vi:

- Arbeta med långsiktiga perspektiv (det tar 5 år eller mer för att till fullo tillägna sig den skol- och kunskapsrelaterade språkbehärsningen i andraspråket).
- Betona behovet av utökad undervisning beträffande modersmål, svenska som andraspråk och studiehandledning för elever, som har stora inlärningsproblem.
- Utvärdera dessa insatser i långsiktiga perspektiv.